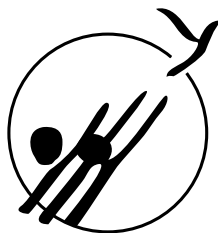

VIERDE WERELD BLAD

België - Belgique
P.B.
Antwerpen X
1/6019

Erkenningsnummer P 204209

Tweemaandelijks uitgave Beweging ATD Vierde Wereld,

Mei - juni 2008, nr. 158

Verantwoordelijke uitgever: R. De Muylder, Victor Jacobsaan 12, 1040 Brussel. Uitgiftekantoor Antwerpen X

Kiezen tussen moeilijk of gevaarlijk

“Eigenlijk zit de diversiteit in de genen van de beweging”, zei Diana Skelton van de internationale leiding op de eerste dag van de mondiale ontmoeting. “Al in het daklozenkamp van Noisy-le-Grand, waar ATD Vierde Wereld haar wortels heeft, leefden verschillende nationaliteiten samen (Frans, Spaans, Algerijns e.a.). En de diversiteit van de beweging groeit verder. Diversiteit betekent: verschillende manieren van denken en handelen. We moeten opletten geen etiketten te plakken, maar er juist de voordelen en de rijkdom uithalen.”

Leven met diversiteit is steeds belangrijker in de wereld. Verschillende culturen, talen en geloven leven samen in de wijk, de straat, het woningblok. Het leidt nogal eens tot vooroordelen en conflicten. Maar er is ook een zoeken naar verdraagzaam samenleven, naar een elkaar verdragen zonder elkaar te vermijden.

Wat willen we dat onze kinderen leren van deze diversiteit? Hoe kunnen we delen zonder te vervallen in competitie die tot uitsluiting leidt?

Diana Skelton besloot met een citaat van de Amerikaanse vredesactivist William Sloane Coffin (1924-2006): “Diversity may be the hardest thing for a society to live with, and perhaps the most dangerous thing for a society to be without.” *

Als beweging gaan we de uitdaging aan.

*Katia Delisse-Mercelis,
Coördinator ATD Vierde Wereld
Vlaanderen*

* Vrije vertaling: Leven met diversiteit is misschien één van de moeilijkste dingen voor een samenleving, maar één van de gevaarlijkste dingen is een gebrek aan diversiteit.

In mei kwamen 80 actieve leden (volontairs, militanten en medestanders) uit 27 landen en 5 continenten samen in het Internationaal Centrum van ATD Vierde Wereld nabij Parijs om plannen te maken voor de toekomst.

De 'heilige onrust' van Marcel Cloet:

'Ik kon niet om de armoede in Brussel heen'

“De armoede, dat zijn cijfers; de armen, dat zijn mensen.” Dat zegt een man die contact zoekt met de meest gekwetste, uitgesloten mensen. Maar ook een man die met cijfers, analyses en maatschappelijk draagvlak de politiek bestookt in de strijd tegen armoede. Marcel Cloet (64), pastoor van het Brusselse St.-Gillis, een van de armste gemeenten van België, en voorzitter van Welzijnszorg.

Op een grote tafel in de woon- en werkkamer in zijn stukje van de ietwat vervallen monumentale pastorie liggen de gesorteerde krantenknipsels en de keurige aantekeningen per onderwerp op fiches klaar. “Brusselse kloof arm-rijk dramatisch” kopte de voorpagina van De Standaard op 29 maart. “Dat ruim de helft van de allochtone jongeren hier geen werk heeft beschouw ik als een tijdbom”, aldus Marcel Cloet, die een vergelijking maakt met de situatie in de Parijse banlieues. Omdat Brussel aanzienlijk kleiner is en omdat de arme allochtonen meer in de stad wonen dan letterlijk buitengesloten aan de rand, vermoedt hij dat de Brusselse situatie misschien minder ernstig, maar toch zéér ernstig is: “Die jongeren zien de weelde van anderen. Ze worden ook 18, krijgen een meisje en willen een gsm en vooral een toekomst. Er moet niet veel gebeuren of het loopt uit de hand. Bij de laatste verkiezingen is de sociaal-economische situatie van Brussel veel te weinig aan bod gekomen.”

Gedreven

“Ik kon niet om de armoede in Brussel heen”, verklaart de immer nog gedreven West-Vlaming (Pittem, 1943). In de 13 jaar dat hij achtereenvolgens proost was van de KWB (Kristelijke Werknemersbeweging) en WBCA (de internationale KWB-KAV) woonde hij al in de hoofdstad, in Molenbeek. Toen hij 62 werd vroeg hij aan de bisschop om in Brussel tussen de armsten te mogen werken. Het werd het zeer multiculturele St.-Gillis (113 nationaliteiten), nabij het station Brussel-Zuid, waar hij verantwoordelijk is voor de Nederlandstalige pastoraal. De wekelijkse eucharistieviering wordt wegens het beperkte aantal bezoekers in een kring bij het altaar gehouden. Vaak zit op een bank achter in de kerk ‘Louis’, een dakloze man met wie Marcel Cloet een band heeft gekregen. Niet zelden gaat Louis tegenwoordig in de kring zitten. Meestal maar even, want zijn onrust drijft hem steeds naar andere plekken. Na de mis gaat hij mee naar het zaaltje achter de kerk, waar de parochianen koffie drinken.

Niet met scheve ogen

Marcel Cloet gaat iedere week een halve dag naar het dagcentrum waar Louis en veel andere gekwetste, uitgesloten mensen bijeen komen. “Niet als sociaal werker of pastoor, maar als Marcel, met de vraag wat kan Marcel hier betekenen. Niet door geld of goed te geven. Wel door de mensen te laten voelen dat ze hen werkelijk waardeert en niet met scheve ogen bekijkt.” Hij zet vraagtekens bij het verschijnsel voedselbanken, waar inmiddels meer dan 100.000

mensen in België gebruik van maken. “Hoewel ik begrijp dat je mensen die honger lijden eten wil geven, worden zij op deze manier gereduceerd tot behoeftigen. Armoede is onrecht, een schending van de menselijke waardigheid. Daar wordt op deze manier aan voorbijgegaan. Een goede sociale zekerheid zou beter zijn.”

Dom Helder Camara

Aan de muur van de woon-werkkamer prijkt een poster van Dom Helder Camara, de Braziliaanse bisschop die het voor de armen in zijn land en in heel Latijns-Amerika opnam. Cloet ontmoette Camara persoonlijk in 1983 in Brazilië in diens eenvoudige woning: “Een indrukwekkende ervaring”. Hij nam woorden van Camara als motto over: “Als ik voedsel geef aan de armen noemt men mij een heilige. Als ik vraag waarom de armen geen voedsel hebben noemt men mij een communist.”

Evangelisch geïnspireerd als hij is, kan je Marcel Cloet moeilijk een communist noemen, maar toch laat hij zich welgemeend ontvallen dat “het kapitalisme veel kapot maakt.” Hij is ook teveel een man van de arbeidersbeweging om de bestrijding van de armoede alleen als een daad van naastenliefde vanaf de kansel te preken. Hij gelooft stellig in het belang van vorming: “Geen humanisatie zonder educatie. Alleen door vorming kunnen mensen hun lot in eigen handen nemen. Onder meer door mijn ervaringen bij de KAJ (Kristelijke Arbeidersjongeren) en KWB weet ik hoe belangrijk, noodzakelijk zelfs, het is.”

Arm maakt ziek

Om de publieke opinie en de politiek te beïnvloeden organiseert Welzijnszorg een jaarlijkse campagne, met steeds een ander thema. In 2007 was dat onderwijs. Dit jaar zal het de gezondheidszorg zijn.

“Niet voor de eerste keer, maar helaas zeer noodzakelijk. In 1998 was de slogan: Arm maakt ziek - Ziek maakt arm. Met die vicieuze cirkel hebben we nog steeds te maken.” Cloet hekelt onder meer de vrijwillige hospitalisatieverzekeringen: “Bij de KWB hebben we ons er destijds met hand en tand tegen verzet. We voorzagen dat mensen die het geld of de cultuur niet hebben om zo’n verzekering te nemen, uit de boot zouden blijven vallen. En dat is precies wat er is gebeurd.”

Tochtgenoten

Er is een grote gelijkenis tussen het werk van de 110 Welzijnschakels in het land en de aanpak van de Beweging ATD Vierde Wereld, weet Marcel Cloet. “Mensen in armoede die met elkaar en met mensen die niet in armoede leven samen op weg gaan, tochtgenoten worden, is, naast het politieke werk, de enige weg.

Je ziet de mensen groeien. Dat gaat niet in een week, zelfs niet in een jaar, maar in jaren. Het duurt vaak heel lang voor de mensen je überhaupt vertrouwen, voor ze voelen: ‘die meent het met ons’.” De woorden van een zeer arme vrouw zijn hem altijd bijgebleven: “Tussen ons en u staat een muur. Jullie hebben er een gat in gemaakt, waar jullie van alles doorsteken, maar ge breekt de muur niet af.”

Jozef Cardijn

Marcel Cloet vermoedt dat de KAJ is ontstaan uit een vloek van oprichter kardinaal Jozef Cardijn toen hij het schreeuwende onrecht zag dat de werkende jongeren werd aangedaan: “Zoiets als: ‘Godverdoeme, dat kan toch niet!’” Hij trad in ‘s mans voetsporen als nationaal proost van de KAJ (na zijn studies in Leuven en Rome en nadat hij ACW-proost was geweest in Ieper). Het temperament van Cardijn is hem niet vreemd: “Zolang je nog oprecht verontwaardigd kunt worden, kan je ook nog verantwoordelijkheid op je nemen om werkelijk iets aan onrecht te doen. Heilige onrust, noem ik dat”.

Tekst en foto: Jos Delisse

Het thema van de volgende campagne van Welzijnszorg wordt net als 10 jaar geleden de gezondheidszorg. Want: “Arm maakt ziek - Ziek maakt arm. Met die vicieuze cirkel hebben we helaas nog steeds te maken”, aldus Marcel Cloet.

Volksuniversiteiten over inkomen en schulden

Leven met (te) weinig geld

Leven met een laag inkomen, in de schulden geraken, uit de schulden geraken. In de Volksuniversiteiten van februari, maart en april stonden deze thema's centraal. Dat bracht emoties teweeg, stevige discussies, herkenning en ook bruikbare ideeën, tips en praktische informatie om de miserie het hoofd te bieden.

Dat mensen heel creatief kunnen zijn om met weinig geld rond te komen bleek al tijdens de Volksuniversiteit in februari in Brussel. Naar plekken gaan waar gratis of goedkope gezondheidszorg wordt gegeven, bijvoorbeeld. Want de kosten van dokters, medicijnen en ziekenhuizen zijn voor velen niet of nauwelijks betaalbaar en het begin van schulden.

Vaste kosten eerst

Een greep uit bijdragen van verschillende deelnemers:

"Ik kijk in elke winkel waar het brood en de toespijs het goedkoopste is. Voor het ogenblik leef ik alleen op soep en boterhammen, niks anders. Ik moet ook nog zorgen voor de hond. Hij is de enige die ik heb".

"Voedselbedelingen kunnen een oplossing zijn, maar zijn heel vernederend voor mensen die echt in armoede leven.

Wanneer de pers erop afkomt, de televisie bijvoorbeeld, dan boort dat de mensen helemaal in de grond".

"Mijn nonkel zei me ooit: 'Jongen, als je later je plan moet trekken, denk eraan: op straat kan je wel eten, maar niet wonen. Dus: de vaste kosten eerst betalen'."

Ook bleek dat mensen aan heel verschillende zaken voor-

rang geven bij het maken van keuzes maar steevast gaan de kinderen voor als het gaat om eten, kleding, het al dan niet aanschaffen van een computer of het deelnemen aan verenigingen: "Onmenselijk is het als je aan je kinderen dingen moet onthouden waarvan je weet dat ze daardoor de rest van hun leven minder kansen zullen hebben".

Vakantie !

"Wanneer je in de schulden geraakt". Daarover ging het in maart, wederom in Brussel. Aan de orde kwamen zaken als werkloosheid, kosten gemaakt door mensen voor wie je verantwoordelijk bent, misleidende reclame, werkgevers die hun verplichtingen niet nakomen en belastingschuldigen. Een greep uit de tips die de deelnemers elkaar gaven: "Het is belangrijk te leren rekenen en lezen."; "Ik ga zelf naar de dienst waar ik schulden heb. Daar vraag ik of ik 25 euro per maand mag afbetalen."; "Er zijn groepen waar je kan leren budgetteren: dan zeggen ze bij die of die moet je zijn en gaan ze met je mee."; "Om uit de schulden te geraken is het heel belangrijk om rustig te kunnen nadenken; om minder schulden te hebben is het nodig af en toe eens vakantie te hebben!"

Mensen met armoede-ervaring geven elkaar tips over hoe te leven met een laag inkomen tijdens de Volksuniversiteit in februari in Brussel.

“Trots als je uit de schulden bent”

Een projectgroep van Centrum Kauwenberg vzw presenteerde in de Volksuniversiteit van april in Antwerpen het dossier 'Schuldbemiddeling ontoereikend!?', waaraan twee jaar is gewerkt met mensen die de armoede uit eigen ervaring kennen.

Dat dit soort gedegen onderzoek nodig is, blijkt ook geregeld uit allerlei actuele publicaties: “Ongeveer 140.000 Vlamingen deden vorig jaar een beroep op schuldbemiddeling. Opvallend is dat ook steeds meer mensen uit de middenklasse zich in de rode cijfers werken. Het gaat vooral om achterstallige huurgelden, energierekeningen, telecomproblemen, schoolrekeningen en ziekenhuisfacturen”, aldus een artikel onlangs in Metro.

De projectgroep van Centrum Kauwenberg presenteert het dossier 'Schuldbemiddeling ontoereikend!?' in de Volksuniversiteit van april in Antwerpen.

Doorbijten

Op de Volksuniversiteit hadden de deelnemers naar aanleiding van de presentatie van de mensen van Kauwenberg verschillende ideeën en meningen. Enkele echo's: Schuldhulpverlening is vaak een ingewikkelde zaak. Het is belangrijk een beroep te doen op mensen die hiervoor geschoold zijn. Uiteindelijk is voor velen schuldhulpverlening een stap uit de miserie. De reacties van enkele mensen met ervaring op dit vlak spreken boekdelen: “Ik ben nog niet uit de schulden. Maar voor mij is het enorm veel waard dat ik nu al jaren geen deurwaarders en geen rechtszaak meer heb gehad.”; “Je bent er echt trots

op wanneer je van de schulden af bent. Want het is wel echt doorbijten.”

Oorzaken

Bij schuldhulp en budgetbeheer zijn een goede dialoog, duidelijke afspraken en vertrouwen heel belangrijk. Ook als op één of meer punten iets schort, is de cliënt niet geheel onmachtig: “Bij budgetbeheer moet je halfjaarlijks een overzicht krijgen van inkomsten en uitgaven. Het is belangrijk dit expliciet te vragen als je het niet krijgt.” Maar laat ons met name deze

opmerking van Bert van Centrum Kauwenberg voor ogen blijven houden: “Mensen helpen om uit de schulden te geraken is natuurlijk niet voldoende. Er moet vooral iets gedaan worden aan de oorzaken waarom mensen in de schulden geraken.”

Achtergronden van het project en het dossier 'Schuldbemiddeling ontoereikend!?' zijn te vinden op de website: www.kauwenberg.be.

*Herman van Breen, Katia Delisse-Mercelis en Jos Delisse
- foto's: Jos Delisse.*

De Volksuniversiteit van de Vierde Wereld is sinds 1982 een plaats waar:

- mensen met een ervaring van grote armoede zich verenigen, zich in elkaar herkennen en samen trots zijn op hun verzet tegen armoede en uitsluiting
- de armsten tegenover elkaar en anderen uitdrukken wat ze meemaken en waar ze voor opkomen
- een dialoog op gang komt met mensen uit andere milieus: het respect voor de rechten en de waardigheid van elke mens staan hierin centraal
- de deelnemers als 'militanten' leren toestappen naar en opkomen voor wie nog volledig uitgesloten leeft omwille van de armoede.

Meer informatie is te vinden op www.atd-vierdewereld.be

ATD Vierde Wereld in de Filipijnen

Met lege handen

Eind jaren '70 begon het. Volontairs van ATD Vierde Wereld trokken naar Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Dat was een gevolg van ontmoetingen, vragen en uitnodigingen. Oprichter en algemeen secretaris Joseph Wresinski speelde hierin een grote rol. De internationale vierdewereldbeweging mag geen parachute zijn die met een uitgewerkt project en vastomlijnde ideeën ergens neerstrijkt. Hij wilde dat de volontairs met lege handen vertrokken. Hun eerste taak was om verenigingen en mensen te ondersteunen die zich engageerden naast de armsten. En ook om te leren. Hoe proberen andere mensen in andere culturen de armoede te bestrijden? Pas dan kon gedacht worden aan een eigen project van ATD.

In 1987 vertrok de Zwitserse Johanna Stadelmann naar Manilla. Wat later vervoegde Ghislaine Adriaensens haar. Ze is al jaren terug in Vlaanderen en werkt nu voor het Steunpunt tot bestrijding van armoede. Begin dit jaar bracht ze haar vakantie door in Manilla. Een werkvakantie bij ATD Vierde Wereld. Twintig jaar later.

De Filipijnen is een eilandengroep met 91 miljoen inwoners. Een derde daarvan leeft in armoede. De hoofdstad Manilla bulkt van

Een beeld van een verhuizing bij ATD Vierde Wereld in Manilla.

de slums. Wat doe je daaraan met enkele mensen? Ghislaine raadt aan om een reportage te bekijken van de TV-zender Arte, uit 2007 (*). Een groep kinderen zingt, leest, luistert naar verhalen. Ze zitten op de stoep. Het verkeer raast voorbij. Hier en op andere plaatsen organiseert ATD wekelijks een straatbibliotheek. Voor kleuters die niet naar school gaan, want de meeste kleuterscholen zijn betalend, is dit een voorbereiding op de basisschool. Iets oudere kinderen ervaren dat lezen plezierig kan zijn en ontdekken hun talenten in artistieke workshops. Voor die straatbibliotheek kan ATD rekenen op een netwerk van medestanders. Er is ook contact met de ouders. Vele van deze gezinnen wonen op een

kerkhof of onder een brug die een rioolstelsel overspant. Voor de ouders is er een bijeenkomst op zondagvoormiddag. ATD geeft geen financiële of materiële steun maar helpt om de dagelijkse zorgen te overwinnen, om een beurs te krijgen of een dossier voor herhuisvesting op te starten. Het doel is dat mensen hun lot in eigen handen kunnen nemen. Raoul is een voorbeeld. Hij woonde jaren onder de brug maar heeft nu een kleine woning. Hij blijft meewerken met ATD. 'Met hen kunnen we strijden tegen onrecht'.

(*) link naar website:
<http://www.arte.tv/fr/histoire-societe/arte-reportage/ARTE-Reportage/1718476.html>

Een Filipijnse voorzitter voor de Internationale Beweging ATD Vierde Wereld

Nina Lim Yuson

In 2006 werd Nina Lim Yuson voorzitter van de Internationale Beweging ATD Vierde Wereld. Zij kent ATD Vierde Wereld sinds 1987. Haar moeder steunde de eerste volontairs in de Filipijnen. Zelf is ze moeder van vier kinderen. Jarenlang organiseerde ze kinderopvang in een gegoede wijk. Met de opbrengsten financierde ze een tweede crèche in een arme wijk. Haar grote realisatie is het Museo Pambata (***) in Manilla, een interactief museum voor kinderen.

(***) www.museopambata.org

Een wereldwijde glimlach

Fotoboek Smiles Worldwide / Sourires du monde brengt mensen in armoede waardig in beeld

Toen de viering van 50 jaar Internationale Beweging ATD Vierde Wereld en 20 jaar Werelddag van Verzet tegen Extreme Armoede in 2007 vorm kreeg, was duidelijk dat de mensen om wie het gaat een plaats zouden krijgen in het middelpunt.

De Franse fotograaf en vriend van ATD Vierde Wereld Jean-Louis Saporito ging op weg. Van Thailand naar de VS, van Polen naar Libanon.... Hij volgde ervaringsdeskundigen, volontairs en vrienden van de beweging. De vele ontmoetingen leidden tot foto's en korte teksten: eerlijk, onopgesmukt, waardig.

Jean-Louis Saporito: "Ik stelde mijzelf de vraag: Wat hebben mensen die in moeilijke omstandigheden leven in zo verschillende landen als Thailand, Polen, Guatemala, Libanon en Frankrijk gemeen met elkaar? (...)

Armoede wordt vaak omschreven als een gebrek aan materiële zekerheid, maar minstens zo belangrijk is het gevoel geen rol te spelen. Armoede is een gebrek aan erkenning, waardigheid en het verlies van zelfvertrouwen. (...) In de landen die ik bezocht, hadden alle gezinnen iets gemeenschappelijks: hoop voor de toekomst van hun kinderen."

Bij de geportretteerde mensen valt ondanks de zware levens-

omstandigheden vooral hun hartelijke lach en hun kracht op. Een mooi (geschenk)boek.

**Jean-Louis Saporito,
Smiles Worldwide /
Sourires du monde
September 2007,
Les Arènes, Paris,
144 p., 25 €
(verkrijgbaar in het Engels,
Frans en Spaans)
Bestellen?
Neem contact op met ons
(zie colofon).**

'Wie niet arm is, weet niet wat wij doorstaan'

(Foto en fragment uit 'Smiles Worldwide')

Soraya Saliba leeft alleen met haar zoon Tony. Het is moeilijk, maar ze redt het wel. Toen Soraya's ouders trouwden, heeft haar vader het huwelijk niet aangegeven op het stadhuis. Enige tijd later vertrok hij. In Libanon kunnen alleen vaders hun kinderen registreren. Daarom heeft Soraya geen legale identiteit en leeft in angst om gearresteerd te worden.

"Mijn zoon was in een SOS Kinderdorp. Het was moeilijk omdat ik hem maar één keer per maand en tijdens de vakanties kon zien. Hij verbleef er drie jaar. Hij was meer gehecht aan de mensen daar dan aan mij. Ik had het gevoel dat hij niet meer van mij hield. Ik was erg ongelukkig. Een jaar geleden kwam hij terug. Het was paaszondag. Ik was erg gelukkig, maar hij is moeilijk. Hij luistert niet en gehoorzaamt me niet maar hij heeft een goed hart. Het is de eerste keer dat we samen zijn met zijn verjaardag. We hadden een groot feest en we voelden ons niet arm. Arme mensen weten wat het is om te lijden. Wie niet arm is, weet niet wat wij doorstaan".

Kalender

De volksuniversiteit van ATD
Vierde Wereld Vlaanderen

dinsdag 27 mei.

Universiteit Antwerpen

“Gezondheidszorg voor iedereen?!” met gast Karine Rochtus van de landsbond van de Christelijke Mutualiteiten

Dinsdag 17 juni.

Brussel

“25 jaar volksuniversiteit in Vlaanderen. Van terugblikken naar vooruitkijken.”

Woensdag 11 juni.

Brugge,

Informatie- en ontmoetings-

avond ATD Vierde Wereld. Van Volden dienstencentrum, Joris Dumeryplein 1 van 20u tot 21u30.

Zondag 22 juni.

Nationale gezinsdag.

Met bezoek aan Marine Park Sea Life en vervolgens samen zijn en genieten van de kust in het openluchtcentrum Duin en Zee van Oostende.

Stagiair, vrijwilliger, medestander of volontair worden? We bekijken graag met u de mogelijkheden: lokaal, nationaal of internationaal. Neem gerust contact op om eens kennis te maken.

Europese werkweken voor jongeren in zomer

De internationale beweging ATD Vierde Wereld biedt jongeren vanaf 18 jaar in de zomer van 2008 de mogelijkheid andere jongeren in Europa te ontmoeten tijdens verschillende werkweken.

1 tot 10 augustus: In het jongerenontmoetingscentrum te Champeaux, ten zuiden van Parijs, Frankrijk.

23 juni tot 18 juli en 21 juli tot 22 augustus: In het Frimhurst Family House in Surrey, Engeland.

8 tot 16 augustus: In het Vierde Wereldhuis te Treyvaux, Zwitserland.

WERKJAAR '08-'09

Zaterdag 13 september: Startdag ATD Vierde Wereld België

Vrijdag 17 oktober:

Werelddag van Verzet tegen Extreme Armoede
Lokaal in verschillende steden en gemeenten

Nationaal bij Sint-Kathelijneplein te Brussel van 10u tot 14u.

Organisatie: Belgisch Netwerk Armoedebestrijding, zie www.17oktober.be

Europees bij de Gedenksteen voor Europees Parlement, t.h.v.

Belliardstraat 77, van 17u tot 19u.

Organisatie: Internationale Beweging ATD Vierde Wereld

Zaterdag 22 november:

Bondgenoten (medestanders) dag in het Huis van de Mensenrechten te Gent. “Verzet tegen armoede met vallen en opstaan; mensen die opkomen voor de mensenrechten”.

Samenwerking ATD Vierde Wereld en BMLIK.

Woensdag 10 december.

60 jaar Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

Jongeren uit heel Europa ontmoeten elkaar tijdens zomerse werkweken (Foto: Jos Delisse).

ATD Vierde Wereld : Internationale mensenrechtenbeweging

De Internationale Beweging ATD Vierde Wereld is een niet-gouvernementele organisatie (NGO) voor armoedebestrijding. Ze is niet gebonden aan een geloofsovertuiging of levensbeschouwing.

Het belangrijkste doel is: de armoede bestrijden met de armsten zelf en vanuit hun ervaringen en kennis.

De acties zijn gericht op de eerbiediging van ieders waardigheid en grondrechten: een duurzame basis voor de uitroeiing van grote armoede.

Voor de volledige tekst:
www.atd-vierdewereld.be.

VIERDE WERELDBLAD

Tweemaandelijks uitgave van de Beweging ATD Vierde Wereld
Victor Jacobslaan 12,
1040 Brussel
Tel. 02 647 92 25.
Fax 02 640 73 84.
Prk. 000-0745336-85.
e-mail :
atd-vw.belgie@skynet.be
www.atd-vierdewereld.be

Belgische afdeling van de Internationale Beweging ATD Vierde Wereld
avenue du Général Leclerc
95480 Pierrelaye, Frankrijk

Door lid te worden van de Beweging ATD Vierde Wereld onderschrijft u de basisopties van onze Beweging en betekent u een steun in onze strijd om een einde te maken aan de armoede.

Giften van 30 euro of meer per jaar zijn aftrekbaar van de belastingen. Een fiscaal attest wordt in februari afgeleverd.